

» Ըլլաւ որ ինքը Գաղղիոյ մեծաշուք թա-
» գաւորին Հենրիկոս երկրորդին, հա-
» ճոյական և սիրելի անձ մըն էր. բայց
» սակայն, ձախողակ բախտով մը՝ զէնք
» առաւ ու մենամարտեցաւ, ինքը որ,
» առանց զինուց, իր թշնամոյն առջև
» չէր խոնարհեր: Ո՛հ, չկայ աւելի մեծ
» դժբաղդութիւն մը, և թշուառ վիճակ
» մը, և իրաց դժնդակ յեղափոխու-
» թիւն մը, ինչպէս մէկ մը, որ յաղ-
» թուած կը համարուի, զինեալ ըլլա-
» լուն համար, անզէն ըլլալով՝ ան-
» յաղթելի էր: Զինուց արգելքն և
» արուեստն այնպէս ուղեցին: Կը պա-
» տուիրեմ ուրեմն քեզի, աստուածնե-
» րուն և մարդկան սիրոյն համար, ո՞վ
» անցաւոր, Գաղղիոյ ծնունդ, որ չեմ՝
» զիտեր ինչ թեթև պզտի կռուոյ մը
» համար, ապերախտ մոռացութեան
» չտաս այնչափ զինուորական զեղեցիկ
» քաջութեանց յիշատակը, որոնց ա-
» տենօք այս քաջասիրտ ասպետը կեն-
» դանութեան ժամանակը այնչափ ցոյ-
» ցեր տուաւ, իր թագաւորին և հասա-
» ղակաց բարւոյն համար ծառայելով:
» Պէտք չէ որ բարի գործքերը մոռցուին՝
» այնչափ թեթև բանի մը համար, և ոչ
» այնպիսի ձախորդութեան մը համար:
» Եւ որպէս զի կեղծեալ և առասպելա-
» կան բան մը չկարծես այս իմ ըսածս,
» Լորենացի և Գաղղիացի մեծ իշխան
» մը և շատ գերազանց ասպետ մը, այն-
» պիսի անակնկալ պատահման մը վրայ
» մեծապէս տրտմած և վշտացած, արի
» և քաջասիրտ Բուադուցի ասպետին
» արդեանցը այս տապանը նուիրեց:
» Տես, ողջ լեր, և մնաս բարեաւ:

Լաշադէներէյի և Ժառնաքայ մենա-
մարտութիւնը Գաղղիոյ մէջ վերջին վա-
ւերացած մասնական կռիւն եղած է:

ԹԱՐԳՄ. Ա. Մ.

ԱՇԽԱԵՐՏ ՄՈՒՐԱՏՆԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ:

ՀԱՅԻ ՊԱՏԱՌԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

—
ՆԱՄԱԿ ԱՌԱՋԻՆ

—
Յառաջաբան.

Յովհաննէս Մասէ բնապատում, ու-
ղելով կենդանաբանութիւնը բնախօսա-
բար՝ պզտի տղայոց, և զլիսաւորաբար աղ-
ջրկանց հասկըցողութեանը մերձեցնել,
զեղեցիկ կերպով և պարզ ոճիւ՝ նամա-
կի կերպարանօք կ'աւանդէ զայն այսու
մակագրաւ. «Նամակիսնի առ օրիորդ
ովն մարդոշու և կենդանեաց կենացը
վերայ»: Այնչափ հաճոյ անցած է այդ
գրութեանը՝ որ ոչ միայն շատ մը տալա-
գրութիւնք եղած են նոյն բնագրին, այլ
և յօտար լեզուս ալ փոխուած է: Մենք
ալ անոր օգտակարութիւնը և զբօսալի
երևոյթը ճանչնալով, ահա զիւրիմաց
ոճիւ կը ջանանք մերազնեայց օգտին
նուիրելու ամսական թերթերուս մի-
ջոցաւ:

Սիրելի օրիորդիկ. քեզի շատ մը բա-
ներու մեկնութիւնը տալու ձեռք կը
զարնեմ, որոնք ընդհանրապէս հասկը-
նալու շատ դժուար կը համարին, և մե-
ծագոյն օրիորդաց շատ անգամ չեն սոր-
վեցուններ: Եթէ այդ նպատակաւ երկուք-
նիս համաձայնելով՝ յաջողինք պզտի
զլիսուդ մէջ զանոնք մոցնելու, ես իմ
կողմանէս ինծի պարծանք պիտոր սե-
պեմ, և դու փորձիւ ստուգես պիտի որ
չափ զբօսալի բան է ուսելոց զիտու-
թիւնը՝ պզտի աղջկանց համար, թէ-
պէտ և ուսեալք՝ ասոր հակառակ կար-
ծիք ունենան երբեմն:

Հացի պատառի մը պատմութիւնը:
Եթէ այդչափ է ընելու պատմութիւնս,
անշուշտ պիտոր ըսես որ չաժեր աշխա-
տանքի: Դու ալ ատոր նկատմամբ ինծի
չափ զիտես, և ես պիտոր չսորվեցնեմ
քեզի կարկանդակիկ մը խածնելու
կերպը:

Բայց աղէկ, զիտնաս՝ որ և ոչ մտքէդ
կ'անցնին այն անհամար բաները՝ որ այդ
բառին մէջ կը բովանդակուին, և ինչ

մեծ հատոր կրնայինք գրել, եթէ ուղենայի մանրամասնաբար քննութեան առնուլ :

Երբէք հարցուցած ես քեզի թէ՛ ինչո՞ւ համար մարդ կերակուր կ'ուտէ :

« Հոսկէց ծիծաղդ կը նշմարեմ :

Մարդ կ'ուտէ՝ վասն զի շաքարեղէն, կարկանդակ, քաղցրաւենիք, տանձ, խաղող, կակուղ հացիկներ և ամեն տեսակ աղէկ բաներ կը գտնէ՝ որ ուտելով հաճոյք կ'ընեն » : Շատ աղէկ պատճառ մըն է . և աւելիի պէտք չկայ : Ահ, եթէ ապուրէ զատ ուրիշ բան չգտնուէր աշխարհքիս վերայ, թերեւ կարելի ըլլար հարցնել . ինչո՞ւ համար :

Դնենք թէ աշխարհքս ապուրէ 'ի զատ ուրիշ բան չգտնուիր : Եւ չեն պակաս անանկ խեղճ պղտի տղաք՝ որոնք ասկէ 'ի զատ ուրիշ բան չեն գտներ, որ և այնպէս կ'ուտեն և շատ ախորժով . այս բանին հայրն ու մայրը շատ անգամ աղէկ վկայ կրնան ըլլալ :

Ինչո՞ւ համար կ'ուտեն, նաև երբ ապուրէ զատ ուրիշ բան չեն գտներ :

Հիմա ես քեզի կը զուրցեմ եթէ չես գիտեր :

Անցած օրն որ մայրդ զուրցեց որ զգեստդ շատ կարճեցր է, ու պէտք եղաւ նոր գեղեցիկ զգեստը շինել, որն որ այնչափ պարծանքով կը կրէիր առջի օրերը, ինչ պատճառէ առաջ կու գար այդ բանը :

— Աղւոր պատասխան . մեծցած ըլլալէս էր :

— Ինչպէս ապա մեծցար, եթէ կը ներես հարցնելուս :

Ահա բռնուեցար : Ամենաստոյդ է որ քնացած ժամանակդ մէկ մը չէ եկած սրունքներդ երկնցնելու, և եթէ զգեստիդ թևերը բազուկներուդ կարճ կու դային, չէ թէ անոր համար էր որ արմըկներուդ վերայ կտոր մը աւելցուցին, ինչպէս տախտակներ ստողի մը կը յարեն՝ այն օրերն որ բազմութեան մը մարդոց կերակուր կ'ուզեն տալ : Ի վերայ այսր ամենայնի բան մը ինքնիրեն չմեծնար, և ոչ ալ ինքնիրեն կը պղտիկնայ . ատոր նկատմամբ ինքզինքդ աղէկ մը համուղ-

ցուր : Եթէ ուրեմն մէկ մը զրաէն բան մը չէ աւելցուցած, պէտք է որ խորամանկ ոգի մը ներսի դիէն մտուցած ըլլայ այն ամեն աւելին՝ որ թևերուդ, սրունիցդ և բոլոր մարմնոյդ վերայ յաւելեալ է : Եւ այդ խորամանկ ոգին գիտե՞ս ո՞վ է :

Դու ես :

Քուկին համեղ կարկանդակներդ են, քու շաքարեղէններդ, քաղցրաւենիներդ, ապուրն իսկ, և քան զամենն իսկ աղէկ ապուրն, անցողաբար ըսելու համար . այս ամենն են յիրաւի որ քեզի շատ ծանօթ պղտի անդընդին մէջ անյայտ ըլլալէն ետքը, սկսան, առանց քեզի հարցնելու, այլակերպիլ, և նենգաբար սահելով թափանցել մարմնոյդ ամեն անկիւն ու խորշ, ուր կրցածնուն պէս եղան՝ ոմն ոսկր, ոմն միս, և այլն և այլն : Ո՛ր դին կ'ուզես ինքզինքդ շօշափէ . միշտ անոնք են որ կը գտնես, առանց զանոնք ճանչնալու, ստոյգ է : Քու պղտի վարդազոյն ըղունգներդ որ ամեն առտու աճած կը գտնես . քու խարտեաշ գեղեցիկ մազերուդ վարի ծայրերը՝ որ հետզհետէ գլխէդ ելլելով ալ աւելի կ'երկըննան, ինչպէս խոտ մը որ գետնէն դուրս կը պտկի . քու մեծ աղջկի աւուաներդ՝ որ արդ իրենց ծայրերը կ'երևցնեն, ու հետզհետէ կաթնաբոյծ ժամանակիդ հանած աւուաներուդ տեղը կը բռնեն . շատ ժամանակ չկայ բոլոր ատոնք կերաւ :

Այս քեզի համար : Իսկ քու պղտի կատուդ որ քանի մը ամիս յառաջ անանկ նազիկ էր, և հիմա կամաց կամաց մեծ կատու մը կ'ըլլայ, իր ամենօրեայ խիւսն է որ հետզհետէ ներսի դիէն կատու կ'ըլլայ : Այդ մեծ եզը, որ այնչափ վախ կու տայ քեզի, վասն զի չես գիտեր որչափ աղէկ արարած է, և անկարող ամենևին կարիք հասցնելու պղտի տղոց որ իրեն գէշութիւն մը չեն ընեն . այդ մեծ եզը՝ պղտի հորթ ըլլալէ սկսած է, և իր կերած խոտն է որ վերջապէս անանկ մեծ զանգուած մսի փոխուեր է, զոր մարդիկ յետոյ պիտոր ուտեն՝ մարդկային միս ընելու համար :

Դեռ լաւագոյնը կայ : Մեր անտառաց

ծառերը, որ այնչափ կը բարձրանան և այնչափ միջոց կը գրաւեն, ի սկզբան՝ քու պզտի մատիդ չափ խոշոր չկային, և արդ նոյն այն բոլոր իրենց խոշորութեան նիւթը կերած են:

— Ի՛նչ: Ծառերն ալ կ'ուտեն:

— Անտարակոյս, և ամեն արարածէ ալ նուազ սակաւակեր չեն կրնար զուրցուիլ. վասն զի դիշեր ցորեկ անդադար կ'ուտեն, առանց կանկ առնելու: Միայն կրնաս գուշակել որ շաքարեղէն չեն ծամեր, և թէ ուտելուն եղանակը մի և նոյն կերպով չըլլար ինչպէս ի քեզ: Եւ դարձեալ զարմանաս պիտի, առաջուց կ'իմացընեմ, երբ նշմարես բոլոր այն նմանութեան կէտերը՝ որոնցմով անոնք քեզի կը մերձենան այդ խնդրոյն նկատմամբ: Բայց քիչ մը ետքը ատոր վերայ պիտոր խօսինք:

Իրաւը տուր որ չկան շատ առասպելական պատմութիւններ որ աւելի հրաշալի երևոյթ ունենան քան զայն կարկանդակին պատմութիւնը, որ կը փոխուի կ'ըլլայ պզտի աղջիկ, քան զայն խիւսը որ կատու կ'ըլլայ, և քան զայն խոտը որ եղ կը ձևանայ:

Պատմութիւն կ'ըսեմ, վասն զի յիրաւի բոլորը պատմութիւն մըն է, և պէտք է մտածես որ այդ բանը մէկէն ի մէկ չըլլուիր:

Գուցէ լսած ըլլաս այն զարմանալի մեքենաները, որ Անգղիա ի կիր կ'առնուն, որոնց մէկ կողմը բամբակը կապոց ըրած կը դնեն, և միւս կողմէն կը վերցնեն կ'առնուն զայն նրբագոյն հիւսուած եղած, կատարեալ ծալուած, ծրարած, և պատրաստ վաճառականին ձեռքը անցնելու: Աղէկ. դու ներսդ ի քեզ ալ աւելի զարմանալի մեքենայ մը ունիս, որ քեզմէ կարկանդակը կ'ընդունի, ու կը փոխէ կու տայ քեզի զայն՝ ըղունդ, մազ, ոսկր, միս, և ուրիշ շատ բաներ, վասն զի մարմնոյդ մէջ հազար ու մէկ բան կայ որ ամենեւին մէկ մէկու չեն նմանիր, և որոնք դու կը շինես անդադար առանց գիտնալու: Եւ այդ շատ աղէկ բան է. վասն զի ինչ կ'ըլլային բոլոր պզտի աղջիկները՝ եթէ հարկ ըլ-

լար առտուրնէ մինչև իրիկուն մտածել ինչ պէտք էր ընել իրենց մարմնոյն ներսը, ինչպէս իրենց մայրը բռնադատեալ է հոգալու այն ամեն բան որ տանը մէջ ընելու պէտք կայ: Ապահով եմ որ մայրերուն ալ փափագելի բան էր անանկ մեքենայ մը ունենալու, որ կարող ըլլայ սենեակները աւել, կերակուրը պատրաստել, պնակները լուալ, պատըռտած զգեստները կարել, ամեն բանի վերայ հսկել, առանց աղմուկ հանելու, ինչպէս քու մեքենայդ որ կ'աշխատի քանի որ աշխարհք ես, և որուն վերայ հաւանականաբար ամենեւին հոգ մը տարած չունիս:

Դու միայն չես որ ունիս այդ դիւթեալ մեքենայն: Քու կատուդ ալ մէկ մը ունի, եզն ալ նոյնպէս, նոյնպէս ալ ամեն կենդանի: Եւ ամենքն ալ մի և նոյն ծառայութիւնը կ'ընեն և մի և նոյն կերպով ինչպէս քեզի: Բոլոր այս մեքենաները մի և նոյն օրինակի վրայ շինած են, միայն այլ և այլ փոփոխութեամբ ըստ այլ և այլ կենդանեաց: Քիչ մը ետքը պիտոր տեսնաս որ այդ փոփոխութիւնները համաձայն են այն այլևայլ գործողութեանց որ ընելու սահմանեալ են իւրաքանչիւր կենդանւոյ մէջ: Օրինակի համար, եզան մէջ՝ որ աշխատելու նիւթ՝ խոտը կուտայ, մեքենան մի և նոյն չէ ինչպէս կատուին մէջինը՝ որ միս կու տայ գործելու: Այսպէս մեր գործատանց մէջ բոլոր հիւսելու մեքենանները՝ մի և նոյն գաղափարով շինուած են. այլ մասնաւոր մէկ կարգադրութիւն մը կայ անոնց համար որ բամբակ կը հիւսեն, ուրիշ կարգադրութիւն մը անոնց համար որ բուրդ կը հիւսեն, և այլ դարձեալ անոնց որ կը տաւազործ են, և այսպէս հետզհետէ:

Եւ դարձեալ ուրիշ բան ալ կայ:

Հաւանականաբար ինքնիրենդ դիտած պիտոր ըլլաս՝ առանց ուրիշներուն զուրցելուն, որ ամեն կենդանիք մի և նոյն առաւելութեանց կամ ձրից ընդունակ չեն: Օրինակի համար շունը, այն արթուն ու բարի կենդանին, որ մտածութիւնդ՝ աչուրներուդ մէջ կը կարգայ,

և որ իր տէրը անանկ կը սիրէ՝ որ շատ փափաքելի էր երբեմն պզտիկ տղաքն ալ իրենց ծնողքը անանկ սիրէին, չուներ՝ առանց ընդդիմութեան շատ վեր է գորտէն, խոշոր և ապուշ աչուրներով և պզտի լարծուէն մարմնով կենդանիէն՝ որ մօտ գնացածիդ պէս ջրին տակը կը ծածկի։ Գորտը՝ որ ուզածին պէս կ'երթայ կու գայ, նմանապէս շատ վեր է քան զոստրէն, որ ոչ գլուխ ունի, և ոչ անդամ, և միայնակ կ'ապրի իր խեցիին մէջ կպած, ինչպէս մշտնջենաւոր բանտի մը մէջ։

Արդ՝ մեր ըսած մեքենան՝ հաւասարապէս կը գտնուի ոստրէին և գորտին մէջ, ինչպէս ի շունն։ Միայն աւելի նուազ կատարելութեամբ է ոստրէինը քան թէ գորտին, և դարձեալ նուազ կատարելութիւն ունի գորտինը քան թէ շանը։ Քանի որ հետզհետէ կենդանիէ կենդանի կ'իջնենք, բարձրագոյնէն ստորնագոյնը անցնելով, կը տեսնենք որ այս մեքենան ալ հետզհետէ իր կատարելութենէն կը նուազի, հոս իր մասերէն մէկը կը կորսնցնէ, հոն ուրիշ մը։ Միշտ մի և նոյն է. սակայն, վարերն հասնելով, մեծ դժուարութիւն զգայինք պիտի զան ճանչնալու, եթէ վերէն հետզհետէ զան պրպտելու չըլլայինք, եթէ՝ այսպէս ըսելու համար, իրեն հետզհետէ ճամբան ըրած կորուստներուն ականատես եղած չըլլայինք։

Քեզի մէկ բաղդատութիւն մը կ'ուզեմ ընել՝ որ լաւագոյն կերպով հասկընաս, եթէ զեռ ևս աղէկ հասկնալ չես կրնար։

Գիտես այն գեղեցիկ կանթեղը որ մայրդ գիշերը կը վառէ, որուն չորս դին կը ժողվուին աշխատելու համար։ Հանէ նախ անոր լուսարգելը՝ որ լոյսը գործածներուն վերայ կ'անդրադարձնէ, յետոյ ապակին՝ որ անոր ծխելը կ'արգելու, ապա պատրոյգին խողովակը՝ որ օդը բոցին մէջ տեղը կը կոչէ զայն աւելի պայծառ ընելու համար։ Հանէ յետոյ այնպտուտակը որ պատրոյգը վերցընելու ու ցածընելու կը ծառայէ։ Քակէ առանձին հատ հատ բոլոր կտորները,

մինչև որ ալ չմնան՝ բայց եթէ այն մասերը որ ամենէն էական են, այսինքն՝ ձէթին ընդունարանը և պատրոյգը՝ որ ձէթին մէջ կը վառի։

Եթէ այն ատեն մէկ մըներս մտնելով՝ « կանթեղս տեսէք » . ըսածդ լսելու ըբլայ՝ քեզի ըսէ պիտի. « ինչ կանթեղ. ցուցածդ ամենեկին կանթեղի մը նմանութիւն չունի »։

Սակայն դու որ անոր իւրաքանչիւր կտորին իյնալուն ականատես եղար, գիտես ըսելիքդ. և որչափ ան գլուխը շարժելով դժուարահաւատ ըլլայ, այդ պատրոյգը որ ձէթին մէջ կը վառի՝ միշտ քու առջիդ նոյն կանթեղը պիտոր ըլլայ. թէպէտ և կորսնցուցած ըլլայ բոլոր այն բաները՝ որ զինքը առաջ անանկ կատարեալ կ'ընէին, և ալ կարող չըլլայ առջինին չափ լոյս տալ։

Ահա ուրեմն ինչ կը հանդիպի՝ երբ մեր մեքենան քննել կ'առնէ մէկը հետզհետէ բոլոր կենդանեաց վերայ մէկէն մէկալը ինջնելով։ Տգէտը՝ որ բոլոր այս փոփոխութիւններու ականատես չէ եղած, չուզեր զան ճանչնալ երբ զայն վերջին ծայրը իրեն կը ցուցնեն. սակայն ով որ քննած է գիտէ որ միշտ նոյն այն է։

Ահա ուրեմն, սիրելի, այն ամենայն որ մէկտեղ պիտոր տեսնանք։ Նախ կտոր կտոր քննենք պիտոր այն գեղեցիկ մեքենան որ 'ի քեզ ունիս, և քեզի այնչափ ծառայութիւններ կ'ընէ, այսու պայմանաւ որ իր ընելու գործէն աւելի աշխատութիւն չտաս իրեն։ Կը հասկընաս ինչ կ'ուզեմ ըսել։ Տեսնանք պիտի թէ ինչ կ'ըլլայ, բոլոր այս մասերէն անցնելով, այն հացի պատառը՝ որ հանդարտաբար ակուսյին տակը կը դրնես, ինչպէս թէ՝ աս ընելով՝ ամեն բան լմննար, որուն ընթացքը քննենք պիտոր սկիզբէն մինչև վերջը։ Ուրեմն պարզապէս հացի պատառի մը պատմութիւնն է որ քեզի ըսել կ'ուզեմ, նաև այն ատեն որ ուրիշ բանի հետ զբաղիլ երևնամ. վասն զի զան հասկընալու համար, կը կանխեմ ըսելու, շատ մը մեկնութիւններէ պէտք է անցնիս։ Յետոյ մէկ

մ'որ կերածիդ պատմութիւնը աղէկ դիտնաս, քննենք պիտի կենդանեաց կերածին պատմութիւնը, սկսելով ա. նոնցմէ որ քեզի աւելի կը նօսնին, և հետզհետէ մինչև յետինը իջնելով: Եւ երբոր հոն հասնինք, համառօտ խօսքով մը նշանակենք պիտի ինչ կերպով կ'ուտեն բոյսը. վասն զի համաձայն ենք որ անոնք ալ կ'ուտեն:

Կը հաւատամ որ այդ բանին մէջ հետաքննութեանդ բաւական նիւթ կայ, և կ'արժէ որ քիչ մը միտքդ զբաղեցնես:

Թերեւս ըսես որ այդ շատ երկայն պիտոր երթայ, և թէ շատ ժամանակէ ի վեր է որ հացի պատառներ կ'ուտես առանց ամենեկին փոյթ տանելու թէ ինչ կ'ըլլան, և այդ բանը մեծնալուդ ա. մենեկին արդեք չէ եղած, ինչպէս նաև և ոչ կատուիդ՝ որ ամենեկին հոգ չընեն:

Այո, սիրելի օրիորդիկ. սակայն պըզտի կատուն՝ պզտի կատու մըն է, իսկ դու պզտի աղջիկ մըն ես: Մինչև հիմա դու ալ ան ալ նոյնչափ տեղեկութիւն ունէիր այդ գլխոյն նկատմամբ, որով դու իրմէն վեր չէիր: Կատուն երբէք հոգ չպիտոր տանի ատոր համար, որով և միշտ պզտի կատու մը պիտոր մնայ: Զքեզ Աստուած սահմաններ է որ եղածէդ աւելի ըլլաս, և միայն պզտի կատուն չգիտցածը սորվելով է որ կարող պիտոր ըլլաս անկէ վեր ելլելու: Սորվիլը՝ մեր ամենուս պարտքն է, ոչ միայն հետաքրքրութեան հաճոյքին և գիտուն ըսուելու անապարձութեանը համար, այլ անոր համար որ հետզհետէ քանի որ մարդ կը սորվի, ալ աւելի կը մերձենայ այն նպատակին որուն համար Աստուած ստեղծած է զմարդ. և երբ հլուաբար կը քալէ մարդ այն ճամբէն որ Աստուած ինքն մեզի ցուցեր է, ի հարկէ որ լաւագոյն կ'ըլլայ:

Երբեմն մեծ մարդոց կը զուրցուի որ սորվելու համար ժամանակը ոչ երբէք ուշ է. տղոց ալ ուրեմն կրնայ զուրցուիլ որ սորվելու համար ոչ երբէք կանուխ է: Այն բաներուն մէջէն որ կրնան սորվիլ, անոնք որ ես կ'ուզեմ սորվեցնել քեզի՝ կրկնապէս յարգի են, մէյ մը որ

զուարճալի են, մէկ մ'ալ և զլիաւորաբար քեզ կը վարժեցնեն զլիստուած մը տածելու, անոր ըրած հրաշալիքները քեզի ճաշընելով: Վստահ եմ որ երբ անոնց աղէկ ծանօթանաս, դո՛հ պիտոր ըլլաս, և մօրդ խօսք կու տամ որ աղէկ պիտոր զգաս ինքզինքդ:

Կը շարունակուի:

ԻՄ ՎԱՆՔՍ

Դրաքեանի մը անտիպ յիշատակագիրք:

(Տես էրես 134)

Թէպէտև առաւօտեան ժամերը յառաջ գացեր էին, բայց ես չէի կրնար որոշել երթալու. անկարելի էր այն ինծի համար իրաւցնէ ճակատագրական տեղը թողուլ: Դրան փակաղակին վերնալը լսեցի. և սիրտս ուրախութեան յուսով լեցուեցաւ: Մինչդեռ ձեռքս վերցնելու և զարնելու վրայ էի, և ահա դուռը բացուեցաւ, և քանի մը միանձունը դուրս ելան: Անոնց ետեւ էր այն սովորական եղբայրն՝ որ զիս ներս մտուցեր և դուրս հաներ էր: Տեսնելուս պէս զինքը՝ ըսի մէկէն, բարի լոյս, եղբայր:

Ինքը զիս դեռ հոն տեսնելով զարմանքի կերպ մը ցրցուց. բայց լռութեան խիստ կանոնը, զոր զրաբանը խղճահարաբար կը պահէ, չթողուց իրեն խօսքով յայտնելու զայն: Բայց հասկցայ որ ակնարկութեամբ կ'ուզէր հարցընել թէ ինչո՞ւ դեռ հոն եմ: Ես պատասխանեցի. Դեռ հոս եմ, և պիտի չչարժիմ ասկէց: Թէ որ արբան չուզէր զիս մեծնաստանն ընդունել, ես միշտ դրան քովը պիտի կենամ. կը յուսամ որ անօթութենէ չմեռնելու համար գէթ պատառ մը հաց կու տայ ինծի: Ինչ և իցէ կերպով ըլլայ, թէ դուրսը թէ ներսն ըլլայ, ես կ'ուզեմ Դրաքային մէջ ապրիլ ու մեռնիլ: Ազնիւ ծերուկը վերուց աչքերն երկինքը, ձեռքովը սիրալիբ ողջունեց զիս, և դուռը գոցեց նորէն: